

որ ամուսնացած է «Թերզի Վիչէնի» հետ եւ ունեցած քանի մը զաւակ, որոնցմէ մէկը 1817 Յունուար 1ին ժանտախտէն կը մեռնի, ինչպէս կը գրէ Քէօլէեան. «Թերզի Վիչէնի որդին մեռաւ մահէն, որ էր քեռորդի թնկը Հ. Պողոսին մերայ» (Օրագրութիւն, անդ՝ 1817 Յունուար 1). Երկրորդ զաւակը՝ Յովսէփ՝ 1831ին ժանտախտէ վարակուած է, բայց կ'ազատի. «1831 Սեպտ. 7 յաւուր Երկուշաբթի, որ էր տօն միւս աւուրն Օնունդ Ս. Աստուածածնի, մտի ի ծառայութիւն ժանտամահի: Գնացի նախ ի Թարապիա առ որդի Աննա Քատրն թընկըրեան, անուն նորա Յովսէփ, հոգացի Աստուծով հոգեւորն նորա, առողջացաւ», կը գրէ Հ. Աթանաս Վ. Տողրամաճեան, Անտոնեան Միաբնութեան անդամ եւ Հայ Կաթ. հիւանդանոցի ժանտախտաւորներու հոգաբարձուն (Հ. Սահակ Վ. Սրապեան, անդ՝ էջ 34):

Աննա Քատրն ունեցած է նաեւ աղջիկ մը, զոր տուած է Մկրտիչ Մինասեանի, որ ինչպէս նախապէս տեսանք՝ յուր դեր կատարած է Յակոբ եւ Յովսէփ Ամիրա Թընկըրեաններու պատահած դժբախտութեան մէջ:

Աննա Քատրնի մահուան թուականը անձնօթ է:

Ե.—Է. Յովհաննէսի զաւակներէն Վիչէնի ամուսնացած է Վերոն Գաբրիելեանի հետ եւ ունեցած 5 զաւակ. Անտոն, Գրիգոր, Պետրոս, Տիրուհի եւ Աւիֆ: Խնամու է Տուառուի մասին ծանօթութիւն չունինք:

3. Գրիգոր Խօճայի երրորդ որդի՝ Յարութիւնի զաւակներն են, ըստ Ղեւոնդի, Միքայէլ (1795 + 1867) ամուսնացած Երանուհի Ինիսիեանի (+ 1835) հետ. Վիչէն (1799 + 1879) ամուսնացած Սոֆի Խոնասարեանի (+ 1870) հետ եւ Լիւսի (1808 + 1873) ամուսնացած Պետրոս Եաղրբեանի (1798 + 1875) հետ: Լիւսի ունեցած է 3 աղջիկ. Մատի, Վերոնիկ, Տիրիւկ: Մատի (1834 + 1902) կինն է Միքայի Պէյ Տիւրքեանի (1817 + 1890):

4. Գրիգոր Խօճայի անդրանիկ որդի Թընկըր Միմոն ունեցած է 2 մանչ եւ 2 աղջիկ: Մանչերուն անուններն են. Գրիգոր եւ Պողոս. իսկ աղջիկներու անուններն անձնօթ են:

ա. Գրիգորի անուան հանդիպեցանք արգէն Յակոբ եւ Յովսէփ Ամիրաներու հետ ⁶⁰,

որուն արհեստն ալ «հատալաճառութիւն» էր ⁶¹: Անձնօթ է իր մահուան թուականը: Գրիգոր ամուսնացած է Մանասէ Գրիգորի աղջկան՝ Տիրուհիի հետ (Դիւ. Վիչէն. Միմոն. 1819 Հոկտ.) եւ ունեցած 8 զաւակ. Սիմոն, Աննա, Թագուհի, Երանուհի, Վարդուհի, Լուցիա, Յովսէփ եւ Պետրոս:

Միմոն՝ ծնած 1807ին՝ մտած է Չմամուր Միաբնութեան մէջ եւ վարդապետ ձեռնադրուած: 1833ին կարգուած է առաջնորդ Բէյրութի Հայ Կաթողիկէներու՝ Կաթողիկոսական փոխանորդի տիրոջսով, ուր 20 տարի արգիւնաւոր գործունէութիւն ունեցած է: Իր ջանքերով եւ Անտոն Մըսրըլեանի, Միքայէլ Ապտուլլահեանի, Խայթեանց ընտանիքի, ինչպէս նաեւ Լիբանանցի կաթ. վաճառականներու՝ Անկուլէի եւ Պշարայի նուիրատուութեամբ եկեղեցի մը կը շինուի Բէյրութի մէջ եւ 1851 Փետր. 2ին կ'օծուի, անունը դնելով Աւետման Եկեղեցի: 1853ին ալ կը յաջողի Հայ Կաթ. մանուկներու կրթութեան համար դպրոց մը բանալ՝ Լուսաւորչեան անունով, որուն մէջ կ'աւանդուին հայերէն, թրքերէն եւ արաբերէն լեզուները: Նոյն տարին դպրոցը կ'ունենայ 32 աշակերտ ⁶²:

1845ին Միմոն Վ. Թընկըրեան Պոլիս գտնուած եւ Հաստենեանի կողմէ փոխայցի դացած է Հայոց Պատրիարքին ⁶³:

Միմոն Վ. Թընկըրեան մեռած է 1853 Օգոստ. 7ին, 46 տարեկան: Մէքմ. Հավատիս ⁶⁴ կը գրէ իր մահուան օթիւ. «20 տարի Բէյրութի ազգային աշխարհական եւ հոգեւոր գործերը վարած, եկեղեցի եւ դպրոց հաստատած ըլլալով՝ ազգը երախտապարտ ըրած է իրեն հանդէպ»:

Գրիգոր Թընկըրեանի զաւակներէն Աննայի, Թագուհիի եւ Երանուհիի մասին տեղեկութիւն չունինք. Վարդուհի եղած է կուսակրօն մայրապետ. Լուցիա ամուսնացած եւ ունեցած է 4 աղջիկ. Թագուհի, Աննա, Սրբուհի եւ Մարիամ, որոնց մասին նոյնպէս ծանօթութիւն չունինք. Յովսէփ ունի առանձին տապանազիր մը, որմէ կ'իմանանք թէ

⁶¹ Անդ՝ էջ 190: — 1830 Օգոստ. 25ին Հայ Կաթ. իշխանները Վիչէնայի Միմոն. Արքայապետ Ազարեանի նամակ կը գրեն. 11 ստորագրողներու մէջ են. Անտոն Թնկըրեան եւ Գրիգոր Թընկըրեան (Դիւ. Վիչէն. Միմոն. 1830 Օգոստ. 25):
⁶² Մէքմ. Հավ. 1853, Թ. 173:
⁶³ Արշալոյս Արարատեան, Չմիւսնիա 1845, Թ. 233:
⁶⁴ էջ 395:

ծնած է 1825ին եւ մեռած 1893 Ապրիլ 22ին: Պետրոս կը յիշուի 1828—1830ի Գաղատիա աքսորուածներէն անոնց կարգին, որոնց համար մասնաւոր արգելք յարուցուած է, որպէս զի չուտով չվերագարձուին (Չեռագիր Վիչէն. Միմոն. Մատենադարանի մէջ):

Բ. Թընկըր Միմոնի երկրորդ որդին՝ Պողոս՝ մասնակցած է Հայ Կաթ. Համայնքի առաջին Ազգ. Ժողովքին ⁶⁵: Իր մասին ուրիշ ծանօթութիւն կը պակսի:

Գ.—Դ. Թընկըր Միմոնի երկու աղջիկներու հարսանիքը կը յիշուի 1816ին. «1816 Յուլիս 23ին հարսանիք թնկըրեան Սիմոնի երկու դստերցն ի միասին, զմինն Ետուն Նարինեան Արքախանու, եւ զմիւսն Եղբօր Գէորգ Վարդապետ Փափագեանի» ⁶⁶:

Ղեւոնդի համեմատ՝ Միմոն Թընկըր ունեցած է 11 զաւակ, որոնցմէ մին է Յովհաննէս (1793 + 1854), որ Մատի Թուրումպանեանի հետ ամուսնանալով՝ ունեցած է Սիմոն (+ 1911) անունով որդի մը, որ եղած է նշանաւոր փաստաբան: Վերջինս ամուսնացած Թագուհի Գանթարեանի (+ 1919) հետ՝ ունեցած է աղջիկ մը՝ Մատի (ծն. 1877), որ եղած է Պոլսոյ հեռախօսի կենդրոնին տնօրէնուհին:

Թընկըր Միմոնի զերդաստանը ունի Մահարձան մը, որուն մէջ ներկայացուած է իր հարձան մը, որուն մէջ ներկայացուած է իր որդւոյն՝ Գրիգորի տոհմածառը, որուն մէջ սակայն չենք գտնել Պետրոսի անունը, ինչ որ կասկածելի կու տայ Պետրոսի մասին մեր վերը տուած Չեռագիր ազգրուի նկատմամբ: Ահա Մահարձանը.

Մահարձան
 Ազնուագարմ Գերդաստանի
 Սիմոն Թընկըրեանց կոչեցելոյ՝
 Տապանս այս հանգստարան
 Ի յիշատակ յաւերժական
 Բարեպաշտօն գերդաստանի
 Ազնուագարմ Գրիգոր տոհմի
 Որդի Սիմոն վեհ իշխանի
 Եւ կողակցի պերն Գրիգորի
 Տիրուհոյ եւ որդւոցն
 Առաքելավատակ Սիմոն վարդապետի
 Կաթողիկոսական Միաբանի
 Աննայի, Թագուհոյ, Երանուհոյ

⁶⁵ Ասկէրեան, անդ՝ էջ 23:
⁶⁶ Օրագրութիւն Անտոն Քէօլէեանի 1816 Յուլիս 23:

Եւ Վարդուհոյ կուսակրօնի
 Եւ Լուցիայ եւ սորա դստերացն
 Թագուհոյ, Աննայի, Սրբուհոյ եւ Մարիամայ
 Յիշատակ նոցա օրհնութեամբ Եղիցի
 1892

Յովսէփ Թընկըրեան որդի Գրիգորի
 ծնեալ յամի Տեառն 1825. հանգեալ ի Տէր
 յամի 1893ի 22 ամսեանն Ապրիլի ⁶⁷:

(Շարունակելի:) Լ. Ե. ՊՈՂՈՍԵԱՆ

ՄԻՍԱԲ ՔԵԼԷՇԵԱՆ, Սիւ Մատեան. պատմական, բանասիրական, տեղագրական, ազգագրական եւ յարակից պարագաներ: Պէյրութ, տպ. Հայ Ճեմարանի, 1949, 40, էջ ԺԵ + 771 (191 պատկերով եւ 3 քարտէսով):

«Միսի պատմութիւնը Հայակիւիկիոյ պատմութիւնն է» կը գրէ հեղինակը իրաւամբ: Սիւ մայրաքաղաքն էր Հայկական Կիլիկիոյ թագաւորութեան. միաժամանակ եղած էր կաթողիկոսական աթոռին նիստը: Ան անուանուած է «Սիւ թագաւոր», եւ աշխարհն Սիսուան: Սիւ թագաւոր ունէր իր հովանուոյն տակ քաղաքներ, բերդեր եւ գիւղեր, ունէր վանական հաստատութիւններ: Երբ կորսնցուց Մայր Հայաստան իր քաղաքական ազատութիւնը, Սիսուան իր հովանաւորութեան տակ հաւաքեց Հայ բեկորները, եւ կազմուեցաւ Հայկական Կիլիկիան, թագաւորական ճոխութեամբ: Թէպէտ թագաւորութիւնը իր 200 տարուան կեանք ապրեցաւ, բայց Հայ Ժողովուրդը իր կաթողիկոսներու հովուութեան տակ պահեց իր գոյութիւնը հոն, հակառակ ամէն գրկանքներու, մինչեւ 1915, երբ օսմանեան հայաջինջ քաղաքականութիւնը բռնաբար տեղահան ըրաւ Հայ Ժողովուրդը ինչպէս Հայկական նահանգներէն, նոյնպէս Հայկական Կիլիկիայէն. իսկ երկիրը մնաց աւերակ: Կոտորածներէն վերապրող Ժողովուրդը գտաւ հիւրասէր աշխարհներու մէջ ասպնջականութիւն. ծլաւ եւ աճեցաւ միւսանդամ, թէպէտ ցրուած ի սփիւռս աշխարհի, բայց կապուած հայրենիքի:

⁶⁷ Քօսեան, անդ՝ էջ 145—146:

